

KRYTERIA DIAGNOSTYCZNE DYSKALKULII

Według klasyfikacji ICD 10 specyficzne trudności w uczeniu się matematyki można rozpoznać wg następujących kryteriów:

- wynik standaryzowanego testu do badania umiejętności arytmetycznych jest istotnie niższy od oczekiwanego w stosunku do wieku;
- wyniki testów czytania i pisania pozostają w normie wiekowej;
- trudności arytmetyczne występowały od wczesnych etapów uczenia się;
- problemy z wykonywaniem operacji liczbowych nie są rezultatem niewłaściwych metod nauczania, zaniedbań dydaktycznych, ani opóźnionego rozwoju umysłowego;
- kłopoty w posługiwaniu się liczbami nie są efektem wad wzroku, słuchu, nie są związane z zaburzeniami neurologicznymi i psychicznymi.

Dyskalkulia, a właściwie specyficzne zaburzenia arytmetyczne są zaliczane do specyficznych trudności w uczeniu się. Izolowana jej postać występuje bardzo rzadko, gdyż zwykle obserwujemy u uczniów trudności w nauce matematyki wynikające z występowania dysleksji.

Diagnoza **dyskalkulii** na poszczególnych etapach edukacyjnych jest nieco inna niż w przypadku dysleksji rozwojowej w związku z późniejszym dojrzewaniem funkcji myślowych (patrz. stadia rozwoju Piageta).

Dlatego efektem diagnozy trudności w uczeniu się matematyki na:

– I etapie – kl. 0 – **obniżona gotowość szkolna do uczenia się matematyki**

– II etapie – kl. I–III – rozpoznanie po badaniu w poradni: **nieharmonijny rozwój kompetencji matematycznych**

– III etap – kl. IV – VI – rozpoznanie po badaniu w poradni: **ryzyko dyskalkulii (diagnoza dyskalkulii)**

– IV etap – kl. VII – VIII – rozpoznanie po badaniu w poradni: **dyskalkulia – po ukończeniu 13 roku życia**

Trafna diagnoza dyskalkulii jest możliwa po ukończeniu przez ucznia 13 roku życia. Niestety zdiagnozowanie dyskalkulii nie jest proste, a znacznie trudniejsze niż stwierdzenie dysleksji. Wynika to m.in. z faktu, że wiele dzieci po prostu nie lubi matematyki. Ich trudności z tym przedmiotem mogą wynikać np. ze strachu, zaległości, czy braku motywacji.

Pojawienie się dyskalkulii zwiastują już pierwsze symptomy w wieku przedszkolnym, np. opóźnienie rozwoju niektórych funkcji poznawczych i ruchowych. W szkole dzieci mogą mieć trudności z odróżnianiem prawej strony od lewej, nie potrafią rysować figur geometrycznych. Zarówno rodzice, jak i nauczyciele powinni obserwować dziecko pod kątem symptomów dyskalkulii. Niepokoić powinien przypadek, w którym dziecko znacząco odbiega swoimi zdolnościami matematycznymi od rówieśników.

POSTĘPOWANIE DIAGNOSTYCZNE

Aby móc trafnie i obiektywnie zdiagnozować opisywane zaburzenie, należy wykonać badanie psychologiczne oraz pedagogiczne pod kątem trudności w nauce matematyki. Jeśli uczeń nigdy wcześniej nie był diagnozowany w poradni, wówczas zaleca się także wykonanie badania pedagogicznego pod kątem oceny postępów w nauce czytania i pisania.

Zgłoszenia na badania diagnostyczne do Poradni pod kątem występowania specyficznych trudności w uczeniu się matematyki dokonuje się na podstawie aktualnych przepisów oświatowych, na obowiązującym formularzu wniosku. Niezbędnym załącznikiem do wniosku jest opinia nauczyciela matematyki, wychowawcy i terapeuty z informacjami o poziomie osiągnięć, trudnościach i niepowodzeniach szkolnych oraz mocnych stronach ucznia. Konieczne jest dostarczenie zeszytów szkolnych, prac klasowych (również z wcześniejszych lat nauki) oraz dokumentacji pracy terapeutycznej i samokształceniowej, a także opinii wydanych wcześniej przez inne poradnie, jeśli uczeń był pod opieką tego rodzaju placówki w poprzednim miejscu zamieszkania. *

Na podstawie jednorazowej wizyty w Poradni nie diagnozuje się dyskalkulii. Istotne jest przeprowadzenie badań kontrolnych, w trakcie których ocenia się postępy ucznia.

Opinia określająca warunki zdawania sprawdzianów i egzaminów powinna być wydana przez Poradnię nie później niż do końca września roku szkolnego, w którym jest przeprowadzany sprawdzian lub egzamin. Warunki przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu ustala dyrektor CKE. Uczeń powinien być

objęty roczną terapią pod kątem doskonalenia umiejętności i wiadomości matematycznych w szkole lub w poradni. Po zakończeniu procesu diagnostycznego poradnia udziela wskazówek, dotyczących form pomocy, które należy uwzględnić w pracy, aby nauka była możliwie najbardziej efektywna. Uczeń ze specyficznymi trudnościami w nauce (lub ryzykiem ich występowania) oraz jego rodzice po wydaniu opinii są zobowiązani do wykonania znacznie większej pracy, niż w przypadku dziecka bez zaburzeń, aby osiągnąć ten sam efekt nauczania. Praca powinna być kierowana przez terapeutę pedagogicznego lub nauczyciela-specjalistę i wykonywana systematycznie w domu pod okiem rodzica, ponieważ jedynie współpraca między nimi pozwoli na zmaksymalizowanie efektów terapii.

Badanie w kierunku dyskalkulii składa się z następujących elementów:

- a. Wywiad rozwojowy
- b. Badanie psychologiczne
- c. Badanie pedagogiczne
- d. Badanie logopedyczne (opcjonalnie)

Całość realizowana jest w trakcie kilku wizyt (dwie lub trzy), podczas których wykonuje się badania w oparciu o standaryzowane narzędzia diagnostyczne wskazujące na:

- a. Zakres funkcjonowania intelektualnego, zakresy słabych i mocnych stron
- b. Zakres umiejętności szkolnych, zakresy percepcyjne, lateralizacja, motoryka, itp.
- c. Zakres kompetencji językowych

Podczas wywiadu rozwojowego przeprowadzanego z rodzicami dziecka analizowane są:

- a. wczesny rozwój dziecka ze szczególnym uwzględnieniem sprawności motorycznej, mowy, rozwoju społeczno-emocjonalnego
- b. stan zdrowia dziecka
- c. przebieg nauki szkolnej (umiejętności matematyczne od najwcześniejszych etapów nauki)
 - d. zdolności, zainteresowania i zamiłowania

Dyskalkulia a inteligencja

Występowanie dyskalkulii można stwierdzić w przypadku dzieci o przynajmniej przeciętnym poziomie intelektualnym.

Źródła:

* Par. 22 ust. 1,2 Rozporządzenie MEN z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych

E. Ziarek, Poradnia Dyskalkulia – nowe wyzwanie dla poradni i nauczycieli, "Biuletyn Sekcji Psychologii Rozwojowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego" 2009, nr 7, s.49-54

U. Oszwa, „Zaburzenia rozwoju umiejętności matematycznych – problem diagnozy i terapii” Oficyna wydawnicza IMPULS Kraków 2005